

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Octuagesimum Quartum Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

posset de iure communi omni consuetudine cessante iurisdictionem in subiectos exercere.

- 11 Pœna potest apponi in compromisso etiam inter religiosas personas.
 12 Spiritualia non recipiunt estimationem.
 13 Compromissum soluitur pœna soluta.

Octagesimum Quartum Privilegium.

- 1 **E**CCLIA gaudet priuilegio, † Licet mulieres ab omnibus officiis ciuilibus sint remotæ; tamen in mulierem arbitratricem compromitti potest. Si mulier de iure commun, uel de consuetudine habet iurisdictionem. Eo compromissum ualet de rebus temporalibus Ecclesiasticis. Fuerat quæstio de quodam usurario cuiusdam nemoris, inter quendam Abbatem, & conuentû, Cisterciens. ordinis ex parte una, & hospitalarios ex parte altera. In Regnam Francorum fuit compromissum. Et ipsa auditis partibus de cons. aliquorum Episcoporum sententiam promulgauit, cum pœna. Et cum Monachi coram Papa conquæsti fuissent, quod hospitalarii contemnebant arbitrium. Mandauit Papa sub pœna de qua in compromisso appellatione remota, quod sicut arbitrium prouidè latum, & ab utraque parte receptum obseruent. Et præcipuè cum ex episcoporum consilio fuerit roboratum cap. dilecti filii de arbit. Si sceminae sunt remotæ ab
- 2 officiis ciuilibus, quare † Ecclesia permittit in mulierem compromitti de rebus temporalibus ecclesiasticis? Omnis regula patitur exceptionem. Nam hoc fallit in muliere, quæ de consuetudine habet iurisdictionem, prout Regina Francorum. Et tanto magis, quod eius arbitrium licet ex se uti illiterata illud ferre potuisset ut in l. certi C. de Iud. Tamè hoc noluit. Sed de consilio episcoporum sententiam promulgauit, quam Papa approbavit, iubendo quod appellatione remota eam obseruent. Sed hic animaduertendû, quod ista propositio, quæ est, ut regulariter, sceminae sint remotæ ab omnibus officiis uirilibus, ab
- 3 † officiis autem nõ uirilibus, quæ deferuntur in Republica, ita mulier tenetur subire sicut masculus, de quo tamen dicendum, ut plene not. Bar. in l. 1. C. de mul. in quo loc. mun. lib. 10.
- 4 Hic autem, arbitrium est officium uirile. † Quia arbitraria sunt

- 5 sunt reddacta ad instar iudiciorum l. i. ff. de arbitr. † Mulier ergo non potest iudicare. Ita nec arbitrari, vt in d. c. dilecti, & l. fi. C. eo. Sed in hac presenti quaestione, respectu iurisdictionis potest. †
- 6 Vtrum compromissum fieri possit, in mulierem communem amicam, & amicabilem compositricem? Nam tale compromissum potest mulier acceptare, quia coram arbitratore non est iudicium. Sed procedit extraiudicialiter, de hoc est tex. Apertus de muliere in c. Quintauallis, de iur. iur. Sed quare muliere iudicare non potest? Non ratione in capacitatis prohibetur. Nam tunc consuetudo non posset eas habilitare, arguendo cap. licet de for. comp. & in c. causam de praescript. Sed prohibetur propter honestatem, cum non sit honestum, vt mulier officiis virilibus se implicet, cap. Sciscitatus de rescrip. ex
- 7 hoc tex. colligitur. † Vnum mirabile, quod valet consuetudo contra honestatem, quod est contra cap. causa decorem, & c. Cui ab omni. De vit. & honest. cler. Sed potest dici, quod istud admittitur ratione dignitatis, quam mulieres praecellentes habent. Sicut admittitur Abbatisa. Quae ratione dignitatis habet
- 8 iurisdictionem, vt in cap. dilecta de excess. praelat. † Videatur quando femina videatur habere iurisdictionem de consuetudine; vel de iure communi. De iure mulier non habet iurisdictionem in vassallos. Potest tamen de consuetudine, & intelligitur cap. dilecti. †
- 9 De muliere, quae nupta sit alicui Principi, licet principatus pertinet ad virum, & non ad mulierem. Tamen mulier praecellit. Quia habet dignitatem, non iure proprio, sed ex radiis mariti, vt no. in l. si anguste. ff. de leg. 2. Et ita largo modo, omnes subiecti mariti dicuntur subiecti vxoris. Verum vxor non potest in subiectos exercere iurisdictionem, sed consuetudo
- 10 potest sibi tribuere iurisdictionem. † Nam alias si mulier haberet iurisdictionem: vel comitatum: vel alium principatum, posset de iure communi, omni consuetudine cessante iurisdictionem in subiectos exercere, tex. in c. cum deuotissimam, r. 2.
- 11 q. 2. cap. ex parte el 3. de priuil. † Poena potest apponi in compromissa etiam inter religiosas personas. Quia licet possunt clerici etiam religiosi exigere poenam. De iure canonico non compellitur compromittens obseruare simpliciter laudum, sed compellitur, per exactionem poenae appositae in compromisso. Sed quid si poena apposta non fuisset? Innoc. Hic tenet, quod in spiritualibus tenetur pars obseruare simpliciter laudum. Quia non potest agi ad interesse, † cum spiritualia non
- reci-

recipiant estimationem. Moueri potest quaestio si poena appo-
sita in compromisso fuerit soluta, an possit agi, vt senten-
tia pareat: Et concluditur quod non glos. in l. si duo s. fe-
mel. ff. de recep. arbit. † Ibi dicitur, quod semel poena solu-
ta soluitur compromissum. Nec amplius potest poena exi-
gi. Hoc dictum limitatur nisi fuerit clausula appo-
sita in compromisso, ut poena soluta stetur arbitrio, glos. in capit. potuit
de loc. Conclusio haec est, quod cum mulieres sint ab officio
uirili remotae, & ita per consequens ab officio iudicandi, non
possit fieri compromissum in mulierem singularem, secus si
mulier habet iurisdictionem, de iure communi, vel consuetu-
dine, tunc super rebus temporalibus Ecclesiasticis potest in
mulierem compromitti.

S U M M A R I V M.

- 1 Clerici de omni crimine debent coram Ecclesiastico iudice conueniri nec
consuetudo contraria ualet.
- 2 Fures ex consuetudine regia puniebantur a Iudice laico quam consuetu-
dinem Papa damnat.
- 3 Clericus debet conueniri de omni crimine coram Iudice Ecclesia-
stico.
- 4 Consuetudo contra Ecclesiasticam libertatem, & statum Ecclesie non
habet locum.
- 5 Leges ciuiles sequuntur canonum dispositionem.
- 6 Clericus nec lege nec consuetudine conuenitur coram Iudice secu-
lari.
- 7 Clericorum causa non ueniunt nec in ciuili nec in criminali coram secu-
lari iudice terminanda.
- 8 Ecclesia si permetteret Iudices seculares habere potestatem in clericos
priuaretur libertate Ecclesiastica.
- 9 Clericus ex haeresi, & falsitate literarum Apostolicarum, &
conspiratione in proprium Episcopum potest degradari.
- 10 Clericus committit crimen laesae maiestatis.
- 11 Clericus in habitu seculari praesumitur seclavis.
- 12 Clerici reperti cum armis prohibitis ex forma proclamationum armis
spoliantur.
- 13 Iura quae tribuunt potestatem contra loquuntur de sacerdote incor-
rigibili.

14. *Agentes contra decreta in peccatum incidunt, quia decretis non obediunt.*

Octuagesimum Quintum Privilegium.

ECCLESIA gaudet privilegio. Cum de prædiis quæstio esset inter clericos. Vnus uocauit alium corā Iudice seculari. Reus autem uolebat stare nisi corā Ecclesiastico iudice. Actor auctoritate Iudicis ciuilibus, illum à possessione sua deiecit. Quod cum peruenisset ad aures Episcopi, eum ab officio suspendit. Ille contēpta sententia, officium suum ministravit. Hoc comperto, Episcopus sine spe restitutionis, in eum sententiā dedit. Quia nemo vnquam Episcopum, aut reliquos clericos, apud iudicem secularem accusare præsumat. Nullus Iudicū condemnare præsumat clericum, sine licentia Pontificis 11. q. 1. c. 1. 2. 3. Indubitati iuris est, † quòd clerici de omni crimine, debent coram Ecclesiastico Iudice conueniri. Nec consuetudo contraria ualet capit. clerici de Iudic. Hæc enim ratione † ex consuetudine regia, omnes fures puniebantur à Iudice laico. Hanc consuetudinem Papa damnat. Nam dicitur in text. ibi, quòd leges non dedignantur sacros canones imitari, in quibus generaliter traditur † ut de omni crimine clericus conueniatur coram iudice Ecclesiastico. Nec ex consuetudine canonibus est inferendum præiudicium. Quia iuri scripto consuetudo non præiudicat, capit. consuetudinis 11. distinctio. † Consuetudo quantumcunque tempore obtenta esset, non haberet locum, quia esset contra libertatem Ecclesiasticam, & statutum Ecclesiæ. Capitulo ad audientiam de consuetu. & capitulo cum inter capit. causamque de elect. & melius in capitu. Cum terra. Hic considerandum uenit, † quòd leges ciuiles sequantur canonum dispositionem, & sic in effectum non potest dari contrarietas inter canones, & leges, quòd debet intelligi in materia spectante ad Ecclesiam. † Nam lex ciuilibus, nec consuetudo, potest facere, quòd clericus conueniatur de aliquo crimine coram iudice seculari. Et cum in isto proposito tractetur de cle-